

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Mörmoskolan 7–9 i Hammarö
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Mörmoskolan 7–9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Mörmoskolan 7–9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11891) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa sina uppgifter. Lärarna och eleverna berättar i intervju att varje arbetsprocess inleds med en genomgång där lärarna visar olika inspirationskällor för eleverna i form av film och fysiska exemplar av färdiga föremål. I samband med detta berättar läraren om vilka olika material och verktyg som eleverna ska arbeta med för att genomföra sina idéer. Eleverna får även söka information i böcker och på sociala medier för att utveckla sina idéer. Informationen använder eleverna när de utarbetar skisser, gör ritningar av olika lösningar, väljer sin slutliga idé och planerar det fortsatta arbetet. Eleverna berättar i intervju att läraren följer upp elevernas skisser och arbetsbeskrivningar och ger stöd genom dialog om materialval, tillvägagångssätt och eventuella justeringar. Skisserna fungerar som en första riktning och kan förändras under arbetets gång. Eleverna berättar i intervju att de löpande får pröva och ompröva sina idéer, till

exempel genom att justera svårighetsgraden eller anpassa arbetsprocessen för att hinna färdigställa uppgiften. De beskriver också hur materialval eller konstruktioner ibland behöver ändras under arbetets gång, såsom när en elev i årskurs 9 under arbetet med en schackbräda behövde justera materialets tjocklek. Lärarna berättar i intervju att misstag ses som en naturlig del av lärandet och att eleverna uppmuntras att göra om och pröva igen. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall, där lärare och elever tillsammans resonerar om alternativa lösningar när ett arbete behöver ändras eller påbörjas i ett annat material.

Lärarna ger elever löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärare i såväl materialinriktningen textil som trä och metall ställer olika typer av stöttande frågor, ger förslag och hjälper eleverna att anpassa sina idéer så att de blir genomförbara. Eleverna berättar i intervju att lärarna ställer frågor så som exempelvis "hur har ni tänkt kring val av material", vilket hjälper dem att själva reflektera över problem som uppstår. Eleverna upplever att det är lätt att få hjälp i båda materialinriktningarna. Eleverna beskriver också att lärarna kan visa de första stegen i ett moment, antingen direkt i elevens arbete eller på en separat materialbit, för att sedan låta eleven fortsätta på egen hand. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer, där lärarna kontinuerligt rör sig runt i lektionssalen och på ett strukturerat sätt visar hur eleverna kan komma vidare när de möter hinder i arbetet. I materialinriktningen trä och metall hade eleverna dessutom tillgång till skriftliga instruktioner som läraren ibland hänvisade till när elever behövde stöd.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Av samtliga intervjuer och Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att undervisningen i såväl materialinriktningen trä och metall som textil ger eleverna möjlighet att arbeta med flera olika uppgifter som varierar i omfattning och svårighetsgrad. Lärarna beskriver i intervju att planeringen för progression sker utifrån tidigare årskurser och att samtliga elever arbetar med samma uppgifter, men med möjlighet att välja genomförande och nivå av svårighetsgrad. Eleverna bekräftar i intervju att lärarna förväntar sig att de behärskar moment som de tidigare har arbetat med i slöjdundervisningen och att dessa kunskaper utgör en grund för de projekt som genomförs under läsåret. Exempel på detta är när elever i årskurs 8 arbetar med svetsning utifrån egna skisser eller när elever i årskurs 9 arbetar med

sömnad av kläder utifrån ett givet tema. I intervju med lärare och rektorn framgår att lärarna i båda materialinriktningarna uttrycker höga och samtidigt rimliga förväntningar på alla elever, utifrån deras individuella förkunskaper. Eleverna beskriver att undervisningen innehåller moment som upplevs som utmanande och att de får pröva olika tekniker och verktyg, såsom svetsning i årskurs 8 eller mer avancerade textila tekniker som stickning, virkning och lapptechnik. Lärarna berättar i intervju att eleverna i första hand själva väljer svårighetsgrad i sina uppgifter och att lärarna därefter uppmuntrar och utmanar dem att vidareutveckla sina arbeten. Vid behov justerar lärarna både omfattning och svårighetsgrad för att säkerställa att uppgifterna är anpassade till varje elevs nivå. Eleverna bekräftar att de ges olika alternativ att ta ställning till och att de själva avgör vilken svårighetsgrad de vill arbeta på.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med andra elever och utveckla lärandet. Av intervjuer med lärarna och elever framgår att eleverna ges möjlighet att arbeta individuellt och i par eller grupp tillsammans med andra elever. Lärare berättar att de placerar elever som är i liknande arbetsprocess intill varandra för att de ska stötta varandra. Lärarna berättar även att de uppmuntrar eleverna att samarbeta med varandra under lektionerna. Lärare och elever berättar att lärarna har gemensamma genomgångar vid exempelvis uppstart av ett nytt arbetsområde samt om de vill visa exempel på ett bra arbete som någon elev har gjort. Vid dessa tillfällen ges eleverna möjlighet att dela erfarenheter med varandra. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall förekom det att elever samarbetade och hjälpte varandra, Exempelvis svetsade två elever i par och hjälpte varandra på inrådan av lärare. Eleverna berättar att de tillsammans kan tillverka plagg som hör ihop, exempelvis en matchande jacka och byxor i materialinriktningen textil och att det är möjligt att samarbeta kring idéer.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande får reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med lärare.

Eleverna får reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren för att främja handlingsberedskap, kreativitet och självständighet. Av intervju med lärare framgår att reflektion mellan elever och lärare främst sker i stunden under arbetets gång. I elevintervjuer bekräftas att lärarna ställer frågor under arbetets gång om vad eleven ska göra och hur arbetet kan utvecklas vidare. Lärarna berättar att den muntliga dialogen är det viktigaste verktyget för att få eleverna att reflektera. I Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att lärarna under lektionen ställer frågor om elevens val av metod och material samt vad de vill förändra. Elever uppger även att det i vissa fall förekommer reflektion kring

arbetsprocessen och resultat när läraren i materialinriktningen trä och metall vill lyfta goda exempel för elevgruppen. Av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna i vissa årskurser dokumenterar sin arbetsprocess och reflekterar över den i en digital eller analog loggbok, där eleverna beskriver vad de har gjort, hur arbetet har gått och vad de kunde ha gjort annorlunda. Elever berättar i intervju att reflektion över arbetsprocessen och resultatet även sker i slutet av ett arbetsområde eller en termin.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen endast till viss del ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Däremot får eleverna kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till hållbara produkter.

Det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken mån eleverna får fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper, ursprung och framställning samt deras påverkan på miljön. Lärare i materialinriktningen textil beskriver i intervju att hållbar utveckling integreras i undervisningen genom tematiska arbetssätt. I årskurs 8 arbetar eleverna exempelvis med miljöfrågor kopplade till materialval. Eleverna får då kunskap om olika materials egenskaper, hur materialen produceras samt hur de påverkar miljön, vilket även framgår av dokumentation som begärts in från huvudmannen. Elever uppger att de har pratat om hållbarhetsfrågor i materialinriktningen textil bland annat om hur olika tyger framställs. Elever

uppges att lärare inom materialinriktningen trä och metall sällan samtalar om hållbarhetsfrågor och miljöpåverkan i slöjdundervisningen. Lärare i materialinriktningen trä och metall beskriver däremot att hållbarhetsfrågor har tagits upp i genomgångar exempelvis har de samtalat om materialen plast och trä och deras miljöpåverkan.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till föremål som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärare i materialinriktningen trä och metall uppges i intervju att undervisningen innehåller moment där elever får kunskap om hur möbler tillverkas historiskt och hur olika konstruktioner kan påverka möblers hållbarhet. Eleverna ges möjlighet att resonera kring olika materialval hur enklare material kan användas och göras mer hållbara genom olika typer av behandlingar. I intervju med elever framgår exempelvis att lärare i materialinriktningen trä och metall har gått igenom olika metoder för att föremål ska hålla längre, exempelvis att spika eller skruva i stället för att limma, eller att både limma och skruva. I materialinriktningen textil framgår att läraren har gått igenom hur de ska tvätta olika material för att de ska hålla länge. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att eleverna får lära sig olika slöjdmeter för att skapa hållbara produkter. Detta innefattar exempelvis arbete med sammanfogningstekniker, svepteknik i materialinriktningen trä och metall samt undervisning i hur man mäter upp trådrak på tyg i materialinriktningen textil. Eleverna berättar att de har tillverkat föremål såsom skärbrädor, hörlurställ, kuddar och grytappar, och dessa har varit användbara och hållbara.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika slöjdmeter utifrån ett miljöperspektiv. Lärare i båda materialinriktningarna uppges att resurshushållning är centralt i undervisningen och att eleverna är noga med att ta hand om överblivet material och använder stuv- och spillbitar till slöjdprojekt. Eleverna uppges att i båda materialinriktningar finns förvaring för spillbitar och stuvbitar. Elever använder till exempel spillbitar då de ska öva på att borra och stuvbitar då eleverna tränar på att sy eller behöver mindre delar som till applikationer eller lappteknik. Lärare i såväl materialinriktningen trä och metall som textil beskriver att eleverna i planeringsfasen av ett arbetsområde får reflektera kring sina val av metoder och material bland annat utifrån miljöpåverkan. Eleverna berättar att de får göra egna val och reflektera över användningen av metoder,

exempelvis när de klipper till tygstycken, sågar träbitar eller klipper ut metalldelar på ett sätt som minimerar spill, vilket även bekräftades på Skolinspektionens lektionsobservationer. Lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att eleverna uppmanas att hushålla med material, bland annat genom att använda mindre träbitar till att tillverka nya produkter eller återanvända material som blivit felaktiga, exempelvis genom att svetsa ihop dem. Lärare i materialinriktningen textil beskriver att eleverna arbetar med återbruk, exempelvis genom att använda gamla kläder eller textilier i sina arbeten. Läraren uppger även att eleverna har lagat hål med en viss teknik. Eleverna ger exempel på hur de arbetat med återbruk av jeans som kunde omarbetas och användas på nytt. En elev berättar att hen klarade av att renovera en bänk tack vare att hen lärt sig hur man kapar trä i slöjdundervisningen. Lärarna berättar i intervju att de även lyfter ekonomiska aspekter med eleverna, såsom att återanvändning minskar behovet av att köpa nytt material.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.¹ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling.

¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning undervisningen fördjupar elevernas kunskaper om olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen i materialinriktningen trä och metall innehåller visserligen vissa moment kopplade till hållbarhet men eleverna ges endast till viss del möjlighet att fördjupa sina kunskaper. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Rektorn organiserar slöjdundervisningen så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att slöjdgrupperna är könsblandade och att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis i samtliga årskurser i högstadiet. I inkommen dokumentation från huvudmannen framkommer att eleverna arbetar med olika föremål och tekniker under högstadiet så att såväl flickor som pojkar får likvärdiga möjligheter att prova olika typer av material. Både flickor och pojkar får möjlighet att prova metall, textil, trä och andra material. Detta bekräftas även i lärarintervjun samt att eleverna får möjlighet att kombinera material, exempelvis att integrera textil eller plexiglas i träarbeten. Rektorn uppger även i intervju att organisationen med att eleverna byter materialinriktning terminsvis motverkat att eleverna väljer materialinriktning utifrån traditionella könsmonster.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna sällan lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar endast i liten utsträckning med eleverna om frågor som rör jämställdhet. Lärarna berättar att de ser allas lika värde och att könsmonster inte är något som de strukturerat pratar med eleverna om. Jämställdhet tas endast upp vid spontana samtal när ämnet uppstår. Läraren i materialinriktningen textil beskriver att normer kring kön ibland tas upp i undervisningen när situationer uppstår, exempelvis genom att ge exempel på yrkesval som bryter mot stereotypa föreställningar, medan en lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att elever vid behov uppmuntras att överväga utbildningar och yrken inom hantverk oavsett kön. I elevintervjuer med både flickor och pojkar framgår att lärarna i ämnet slöjd sällan samtalar om yrkesmöjligheter för flickor och pojkar, könsroller eller hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa eleverna i vardagen och i framtida val av exempelvis utbildning och yrke. Elever beskriver även att alla behandlas lika och får samma stöd oavsett kön. Elever uppger att lärare sällan har utmanat dem att prova material eller metoder som traditionellt sätt kan anses vara manligt eller kvinnligt, utan de får göra det de själva vill.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Lärarna bemöter främst frågor om föreställningar och normer kring kvinnligt och manligt vid uppkomna situationer men behandlar inte dessa frågor planerat i undervisningen. Dessutom utmanar lärare sällan eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån

³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

föreställningar om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁴

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare

Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Janette Örning Alm

Föredragande

Signerat av: Janette Örning Alm

I handläggningen av ärendet har även utredaren Maria Levin deltagit.

⁴ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-05-19

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Mörmoskolan 7–9 den 31 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Janette Örning Alm och Maria Levin.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Hammarö kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går cirka 260 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och rektorn som är chef för två av slöjdlärarna.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁵

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁷

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁸

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁹

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁰ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁵ 26 kap. 20 § skollagen.

⁶ 1 kap. 4 § skollagen.

⁷ 1 kap. 5 § skollagen.

⁸ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁰ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹¹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹²

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹³

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁴

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁵

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹³ Ibid.

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁷

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁸

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁰ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²¹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁸ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁹ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁰ 2 kap. 10 § skollagen.

²¹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²²

²² Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.